

REDACȚIA

Arad, Deal Ferenec-utca nr. 20.

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
 pe un an . . . 20 cor.
 pe 1/2 an . . . 10
 pe 1/4 an . . . 5
 pe 1 lună . . . 2
 Nr-ii de Duminecă pe an
 4 coroane.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deal Ferenec-utca nr. 20.

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b. de fiecare publicatiune.

Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

Scrisorile nefrancaute nu se primesc

O teorie nouă!

Până acum, începând cu clasicii Romani și terminând cu cel din urmă cărturar al epocii noastre moderne, așa s'a știut, că principiul de căpetenie al vieții omenești este exprimat în cuvintele:

"Pereat mundus, fiat justitia!"

D'aci încolo se schimbă însă rânduiala. Cel puțin în Țeara-Ungurească. „Budapesti Hirnap” dela 26 c. pledează cu mare aparat adică să se zică:

"Pereat justitia, sed fiat Hungaria!"...

Se înțelege, aceasta ca concluzie la premise pe care le dezvoltă într'un lung articol de fond.

Să vedem numai, ce lucruri grave s'au întâmplat în Țeara-Ungurească, încât un ziar de așa autoritate, cum e cel amintit, vine să pledeze pentru a îndemna pe Unguri a face abateri dela un princip care mai bine de patru mii de ani este accentuat și respectat la toate popoarele civilizate.

Zice, mai înainte de toate, „Bud. Hirnap”, că ori-ce țară este a neamului care e proprietar pe solul ei.

Adevăr netăgăduit.

Er' Ungurul are o dragoste nemărginită pentru — pământ.

Atât de mare, că dacă vorba e să se realizeze planul susținut cu atâta predilecție de Unguri: *imperium sine fine maghiar*, nimeni în țeara aceasta — vorbește, se înțelege, de Unguri — n'ar sta la îndoaia a porni o luptă „pentru ca, dacă trebuie, pământul patriei printr'o nouă cucerire s'ajungă ear' în mânt maghiară!”

„Pentru — că eată, pretutindeni perdem terenul de sub picioare.

În moștenirea ta, eată, domnul meu, s'au așezat păgâni. La frontieră numai pe ici-colo sunt proprietari maghiari și în interiorul țării, până în mijlocul ei, a răsit puterea străinului, luând victorios în posesie pământul nostru. Vechiul proprietar a devenit ziler ear' țeranul a ajuns arăndator ori numai muncitor plătit al moșiei părășitorilor sei. Asupra a milioane și milioane de jugere suntem numai cu numele proprietari. Și la nord și răsărit se formează proprietari străini de origine”...

Așa scrie „Budapesti Hirnap”.

Cine nu înțelege, că aici nu poate fi vorba decât de — Ovrei. Și proprietarii dela nord și cei dinspre răsărit, sunt Ovrei. Căci și locurile părășite de Slovaci cari emigrează și cele ajuse la licitație în urma ruinei Săcuilor, ajung pe mâinile Ovreilor.

„Budapesti Hirnap” nu amintește nicăieri pe cele șese coloane de Ovrei. Pe ei îi înțelege însă, căci eată ce mai scrie:

„Pământul azi numai e privilegiu al unei clase. Pământul maghiar este câștig liber pentru oricine. Nici chiar cetățenia nu se cere pentru a fi proprietar. Urcare de dare ori alte restricțiuni d'asemenea nu îngreunează dobândirea lui; ci o înlesnesc datorită și multe alte. Citească cine va lista proprietarilor pământului maghiar! Numele proprietarilor, cum urmează unui după altul,

sunt o elegie dărunoasă despre slăbirea clasei de mijloc cu trecut istoric. Într'insa cuprindem și elementele orașelor vechi. Schimbarea aceasta a proprietarilor ne duce și mâine la hotarul de unde începe îndoaia dacă țeara mai are caracter maghiar, deși civilizația maghiară a progresat mult în cei cincizeci de ani din urmă și numărul populației de limba maghiară a sporit puternic”.

Cine nu știe oare, doar agrarii au publicat-o într'o carte, că lista proprietarilor, acea elegie tristă, este plină de nume ovrrești!

Dela dinșii „Budapesti Hirnap” zice și se ia pământul și să se dea țeranilor, dar' numai țeranilor maghiari! Pentru că aceștia ar fi cel mai bun element militar de apărare a țării și muncesc mai bine pământul.

„Pământ țeranilor maghiari! Atâta pământ, în cât nu numai să-și târască viața, dar să propășească și să se întindă.

„Nu dorim desființarea generală a marilor proprietăți. Am saluta însă cu bucurie o acțiune în urma căreia s'ar lua pământul dela acei mari proprietari ori instituțiuni cu proprietăți pentru cari și așa pământul nu e patrie, ci numai venetele îi interesează, și acest pământ să se dea țeranilor maghiari.”

Să ne oprim aci puțin. De ce să se dea pământ numai țeranului maghiar? Oare Slovaci, Rutenii deposedați de Kazari, nu apără și ei patria întocmai ca ori care maghiar? Oare sub comanda chiar alui Bocskai și Rakoczy, n'au luptat Slovaci și Ruteni?

Și de ce să nu se dea și țeranilor români, cari pentru pământul patriei, și nu numai pentru posesiunea lui, au atâta dragoste, în cât sunt cei cari mai anevoie-și părăsesc și pe când Slovaci și Unguri se duc cu zecile de mil în America, țeranul român nu-și părăsește sărăcia din patrie și vatra sa părintească. Și apoi Românul Ioan Corvin nu cu brațe române a apărut patria?

Însuși numitul ziar simte de altfel ce nedreptate comite când se arată așa de exclusivist, pentru că scrie:

„Dar par'că auzim cum se alamează îndată nu numai străinul dar și naționalitățile, auzind că ce ideie susținem. Și o să strige: eată tirania de rassă, și-a anunțat campania sa de exterminare, — și o să ne pună în piept așa zisul adevăr cultural...”

„Se poate că așa-i, că din punct de vedere al vieții dincolo de mormânt ideea noastră e o nedreptate...”

„Intr'adevăr este o axiomă veche, istorică: Piară lumea, dar fie dreptate. Dar dacă mundus ul, pământul acesta, lumea aceasta dulce a noastră piere pentru noi: cui să-i rămână justitia?”

„Dar noi vedem, din zi în zi, lacrimile de sânge curgând șiroaie, simțim durerea arsurii jeraticului, noi vedem rana mare deschisă pe caracterul maghiar al țării și primăjdia de a se dărîma totul, vedem pe țeranul maghiar rupt de

oboseală, mutându-se din moșia străbună și cum clasa mijlocie se destramă și ea.

„Piară lumea, dacă lumea noastră nu se poate susține într'insa...”

„Pereat justitia, sed fiat Hungaria!”...

Foarte bine. Dar chiar când pentru a mântui neamul, s'ar admite că scopul sfințește mijloacele și că e bine a se pune în practică noul princip al susamintitului ziar, ș'atunci se poate întreba și din punct de vedere politic este important a se ști și constata: oare ajungând stăpâni absoluți pe întinsele proprietăți și având chiar și cel din urmă țeran maghiar pământ destul, singuri acești țerani sunt ei destul pentru apărarea țării?... Oare nu necesități inezorabile au făcut pe Unguri să aducă colonii săsești, șvabești și sârbești? Și azi, după ce s'a dovedit că au pierdut posesiuni pe cari li-au avut, în elementul maghiar sunt garanții că și fără naționalități poate susține statul ungar?... Fără Ovrei, da! Și dacă numai privitor la ei ar fi făcut restricțiuni, „Budapesti Hirnap”, dovedea nu curajul numai, dar și multă pricepere politică.

Ministrul Wlassics după-ce a vizitat școlile dela Brașov, a plecat la Sibiu.

Kafka în Maramureș și-a terminat ancheta. Rezultatul imediat a fost suspendarea a 2 protopretori, 1 pretor, 1 subnotar orășenesc, 1 căpitan orășenesc, 2 notari și 1 matriculant. Se poate însă că după raportul către ministru, vor mai urma și alte purificări.

Declarația d-ului Dr. Jancsó Benedek.

DI Dr. Jancsó Benedek, profesor în Budapesta și fost comisar ministerial astă-vară la esamenale institutului pedagogic din Arad, a trimis ziarului „Pester Lloyd”, următoarele:

Prea Stimate D-nule Redactor!

În nrul 253 al preșutului d tale jurnal sub titlul „Missände im Arader Seminarium” (stări anormale în seminarul din Arad în legătură cu o misiune oficioasă mai veche a mea a apărut un articol. Cu învoirea prea stîm domn Redactor îmi țin de datorință, ca în interesul adevărului, ca rectificare, să declar, că eu despre seminarul gr. or. român din Arad n'am făcut de fel un astfel de raport, după cum se zice în amintitul articol. Din contră, în ce privește propunerea limbii maghiare n'am putut să refer decât numai despre un rezultat foarte bun. Cu ocaziunea esmeret mele n'am putut să observ din partea nimărui nici un fel de abus, care ar putea fi considerat de violare de lege. Am aflat însă, că directorul și profesorii, conform chemării lor, sunt bărbați didactici serioși și muncitori. Vorbesc perfect ungurește. Ear' față cu supraveghierea statului am observat atât din partea corpului profesoral, precum și din partea autorităților bisericesti cea mai deplină loialitate și preveniență.

Dr. Jancsó Benedek.

Inregistrăm cu bucurie cavalerismul și simțul de înaltă dreptate de care călăuzit, dl Dr. Jancso a grăbit să desmintă știrile tendențioase imprăștiat pentru a compromite cel mai scump așezământ cultural român.

Discuții politico-literare.

— Articole venite din afară. —

A discuta e una din cele mai frumoase ocupațiuni și constituie cu drept cuvânt un adevărat deliciu a fi martor la niște instructive discuții, ear aceasta cu atât mai mult, când e vorba de politică, ori literatură. Discuții politice? Slavă Domnului, la noi s'a discutat destul și nu odată fără competență mai mult s'au mai puțin hotăritoare. Bătrâni, cari cu regret să pregătesc de ultimul adio, au luat cuvântul și bătrânește au început a interpreta vrând să pună pe basă senătoasă politica noastră națională și-au vorbit cu atâta foc și în-suflețire, de 'ți-era mai mare drag să-și asculte. Tineri învățători de iubire de neam au continuat în tonuri une-ori departe sus peste liniile portativului, fie asta cântec sincer, ori fie conduși de idealul, ce așa l-ar spune Persius: *at pulchrum est digito monstrari et dicere: hic est*. S'a discutat, zău, atâta pe tonuri și acorduri diferite, încât ai crede, că-ți imposibil să mai afii ceva nou. S'au propus toate remanierele posibile în ce privește viața noastră națională; am sberat, când a trebuit ori nu contra barbarilor, ce se fac cu noi, am sberat cu forță, cu tărie, așa că nu odată ne-a auzit Europa, cea însă atât de greu de pus în mișcare. Am injurat, cât ne-a trebuit contra asupritorilor, am discutat politica nu odată cu demnitate, arătându-ne demni urmași fie ai celor ce politisau în străvechiul forum; nu rar însă erau transportați în venerabila certărească și plină de pasiune, agora. Și rezultatul concret — zero.

Am discutat și literatură, discuții mai mult s'au mai puțin curioase. Am văzut discutând în liniște cu tărie de argumente, nu odată însă și în discuțiile celor mai sus puși puteai găsi argumentum ad hominem. Poate fi lipsa unei culturi adevărate, ori fanatismul adâncii convingeri cauză, că mai toate discuțiile au degenerat în injurii, în certificate de paupertate intelectuală, ce-și dădeau reciproc ilustrii autori.

I.

De bună seamă în mai grea situație se află comentatorul evoluțiilor istorice, ori istoriograful istoriei moderne, decât medicul în fața unui morbo greu. Poziția ambilor e identică. A face diagnosticul unei boale pentru medic, e tot atât, cât a interpreta un fapt al istoriei pentru istoriograf și după-cum prognosticul cere multă carte și experiență, interpretarea evenimentelor recente, cari nu le putem urmări și în consecințe, pretinde o inteligență superioară și ochi clari. Dar de mult-ori medicul numai după moartea pacientului e în stare a constata morbul, ear la istoric e lucru cunoscut, că cu cât ceva e mai vechiu — înțeleg să ai date la dispoziție — cu atât mai corectă e judecata despre acea epocă. De aceea să-mi fie permis a începe chestia ni-și mai departe de vremea noastră.

Încetabil, frapantă e deosebirea între opinia publică de prin anii 80 ai secolu-

lui trecut și cea de astăzi. După-ce luptând pentru dinastie în vremea absolutismului căpătăm unele drepturi, care ce e drept, nu echivalau cu jertfa adusă, dar totuși erau ceva, împrejurările ne aruncară dincolo de 67. Veni adică anul 67 și împăcarea Ungurilor cu dinastia, împăcare, care în diferite chipuri poate fi interpretată. Dar una stă, că nu constelația externă a monarchiei a adus cu sine împăcarea, cât mai mult convingerea monarhului și cercurilor vieneze, că naționalitățile nu-s în stare a conduce regatul și cauza, că nu pot, e a se căuta în nesuficiența educației culturale. Totul dela început imposibil îl arată statistica, care ne spune, că noi și naționalitățile pe acele vremuri aveam un minim contingent de inteligență și burghezime; atâta cât nimic. Impăcarea dinastiei cu Ungurii fu aducătoare de slăbire pentru noi și celelalte naționalități. S'a adus ce e drept o lege de naționalității atât de maleabilă, încât poate chiar să nu fie luată în considerare. Guvernul jertfește totul pentru himera statului unitar național maghiar. Proselitismul și tendințele de amalgamare a naționalităților, în interesul acestor tendințe guvernul lucră fără scrupul. Și de atunci luptăm neîncetat contra hidrei, ce vrea să ne absoarbă, luptăm cu bărbăție, cu renitență demnă de înregistrat în analele istoriei, când să știe, ce puține mijloace ne stau la dispoziție contra atotputernicului guvern. Consolidarea națională, înghițirea unei culturi naționale ne-a mai rămas singurul etil al tendințelor noastre de conservare națională. E vorba, că strășnicia și durata luptei cu succese îndoiioase, nu va demoraliza o parte a națiunii? Oficiile publice, cari pretind o totală deslipire de națiunea-mună, nu va fi în stare să atragă pe cei slabi de înger? Dacă s'a putut vorbi la Unguri de Bachusari, se putu vorbi la noi de Români, cari în această vreme ocupară funcții publice, funcționariate împreunate cu denegarea naționalității. Opinia publică românească cu dispreț însă își întoarse față dela aste tipuri.

Mai trecu nițică vreme. Se decretă pasivitatea, ca singurul remediu al conservării naționale și tactica cea mai potrivită de strategie politică: o eră scurtă ca timp, dar lungă ca aducătoare de șicane, nedreptății și obezi. Istoria memorandumului e obștește cunoscută și celelalte euis generis. Dar fu o epocă înălțătoare. Să le lăsam însă, și să trecem la simptomele cele mai recente.

Aceasta e numirea acelor Unguri, cari în timpul absolutismului au ocupat funcții publice.

Repede trecem la secolul al XX-lea secol încă fără numire, politicește i-s'ar zice la noi secolul *activității*.

Opinia publică e schimbată. Cei ce mai înainte ca funcționari de stat erau obiectul disprețului comun, nu numai joacă rol drept căpeteniei naționale, ba s'au ridicat considerabil în grația opiniei publice. Idealul național din *papian*, ce era, a zărâncit cu totul în scopul de a căpăta unele drepturi mai mult sau mai puțin realizabile, după cum ie dictează rațiunea de a fi a intereselor particulare. Un materialism pronunțat a cuprins societatea noastră, materialism adus de importanța cea mare, ce să dă, pluto și birocrației. Mulți din noi au avut nefericirea în urma unei creșteri greșite a să dăda, ba chiar familiarisa cu totul cu starea de astăzi, încât nu-s'î pot închipui o stare mai bună, de ceea-ce iarăși alții au și desperat. Interesele personale, politică de familie conduce în cea mai mare parte pașii politicei noastre naționale, dacă peste tot mai există. Energia lipsește peste tot, chiar și în șirurile tinerimii. Mi-aduc aminte de un cas. Acum un an studentii universitari au fost chemați al audiendum verbum de către rectorul universitar din Budapesta, pe motiv de agitație națională, motiv natural ilusoric. Și unul din ei la adresele injurioase ale jurnalisticei maghiare, nu s'a sfîit a da în Bud. Hirlep" interesul personal avându-l în

vedere, o declarație despre aceea, că ce bun patriot e el. Asta e deja simptomatic.

Bine, că am ajuns la tinerime, despre care în deosebii voesc a vorbi, căci se zice, ea ar fi chemată a deslega problemele vitale ale neamului nostru. Dar cum?

S'a imputat tinerimii, că nu se mișcă, nu are spirit de inițiativă. În timpul din urmă a dovedit cu prisosință, că da, se mișcă, când vrea. Un fel de neastâmpăr se observa deja prin ultimii ani ai veacului trecut în cercurile tinerimii. În atmosfera impieșită de pestilențioasă pasivitate, pasivitate pe toate terenele, începe să bată vântul activității și activitatea devine losinca tinerilor, cari voesc a se valora.

E vorba în deosebii de „*Libertatea*“, ziar cu program eminent activist. E o ruptură a acestor vechile tradiții pasiviste, o părăsire a trecutului cu oamenii lui conservativi cu tot și deschiderea unor orizonturi tot mai nouă. Se înghițează deci un grup activist cu speranțe în un viitor, dela care se așteaptă însă multe visa-vis de pasivității oameni ai trecutului, a căror tactică nu poate fi în de ajuns clarificată; dar nu odată li-se impută, că susținând vechea politică, voesc a-și susține însăși poziția de conducători.

Dela trimiterea câtor-va deputați în dietă, dela activitate în congregațiile comitatense se așteaptă însă fericirea? Activitatea e mijloc, dar scop nici-odată și ea singură fără o pregătire suficientă a masei poate promite perspective surizătoare? Nu vom căde oare în gresala Irlandesilor, noi, cari n'avem O Conell. Ce-i vechiul ideal național? Rămâne numai o himeră, o nălucă a nisuițelor unei națiuni? Cum să se facă organizarea națională? Intrebări serioase pentru cei ce se interesează de viitorul nostru. Cum vom a susține iubirea față de neam în masele poporului, cum în funcționari, pe cari anual îi înghițe statul în marea lui fabrică, care se chiamă administrația?

Toate sunt întrebări, cari nu le discută în programe nici unii, nici alții. Căci e interesant! Avem ziare relativ multe și bune; bărbății ni-s mai mult sau mai bine, dar sunt formați politicește; una însă ne lipsește: sistemul, aș pute zice mai bine, programul. Citești, răscoțești și răscoțești articole de fond de prin unele ziare ale noastre; ești curios, ba vrei cu tot dinadinsul să știi programul politic al cutărui ziar: muncă zadarnică! Înțeleg eu multipla importanță a unui ziar, roadele nemăsurat de mănoase, ce le aruncă pe părăginitul ogor al luptei naționale; dar când e chestia de un viitor politic concret, de un ideal și mijloace, prin care se ajunge, trebuie să știi, ce vrei până în cele mai mici amănunte, îți trebuie un program stabilit!

Puterea României.

Vorbirea rostită de dl Ioan G. Bibicescu în ședința dela 16 Octomvrie a consiliului comunei *București*.

(Urmare).

Indrănesc să afirm că starea de miserie nu e la noi, în genere, mai mare decât aiurea, că miseria evreilor nu e la noi mai grea decât în alte țări, unde sunt atât de mulți, ca la noi, spre exemplu în Galiția și în Rusia. Și aceasta pentru că vântul foarte simplu că la noi viețea e tot mai estină și mai ușoară și tocmai această stare de lucruri a făcut ca să avem un fel de invasiune evreească în țara noastră.

Cu toate acestea evreii emigrează. Să vedem însă că și cum. Mai întâiu: Cum? A'ți văzut, lucru extra-ordinar pentru niște oameni storși de miserie, și persecuțiune — a'ți văzut întocmirea de grupe, atât de bărbăți cât și de femei cari si-au făcut uniforme și au plecat pe jos. Uniformele cereau cheltuială, călătoria pe jos este scumpă și totuși le-au făcut cu scopul — căci altul nu poate să fi fost — decât să manifeste contra țării și — ca armată uniformată ce erau — au și manifestat print'un fel de ordine de și injurioasă la adresa națiunii române. În sfârșit această emigrare... teatrală s'a redus

la o călătorie de plăcere, cu atât mai plăcută cu cât era plătită cu bani, nu de ai emigranților și întorcerea în țara persecuțiilor sălbatice, a fost cu chiar banii acestel țări plătită.

Amintesc simplul fapt ca o caracteri sare și trec mai departe.

Mă voi ocupa în special de anul 1901 când șgomotele, acușările, plângerile contra noastră, au avut cea mai mare intensitate.

Căți au plecat? Citez o cifră care nu poate fi contestată, pentru că o găesc în tr'un raport oficial — ca să zic așa — al societății israelite de colonizare (Jewish Colonisation Association) raport publicat în ziarul „*Egalitatea*“ ziar evreesc din București.

Eată ce spune acel raport:

Emigrarea României.

Dela finele anului 1900 asociațiunea noastră a hotărât să se ocupe ea însăși cu opera emigrării israeliților români. O înțelegere se stabili în această privință, cu mai multe societăți ca să se stabilească mișcarea și de a opri, în măsura posibilului de a se dirja către o singură țară.

Dispozițiunile preliminare nu permisă acțiunii noastre eficace de a începe înainte lunii Iulii 1901 D. Auerbach, care fusese numit inspector al operilor asociațiunii noastre, fu trimis în România la această epocă pentru a supraveghea acolo plecările, 1864 de persoane au părăsit astfel țara. Mai mult: 746 emigranți au fost îndreptați în diferite direcțiuni de comitetul Manteflore din Rotterdam, care ne acordă prețioasă sa colaborare.

În cursul anului 1901 am reglementat de asemenea plecarea a 137 familii de emigranți cuprinsând 573 suflete. Aceste familii s'au dus la capii lor plecați mai înainte. În total am înlesnit dar emigrarea a 3183 persoane.

Așa dar, în anul 1901, au plecat 3183 persoane, între care se numără și 573 cari se duceau la capii lor de familie plecați mai înainte. Și se zice că au plecat din cauza de persecuțiune religioasă.

Dar oare din alte țări nu emigrează și nu sunt pretutindeni cauze cari explică normal și real acele emigrări? Emigrează oameni din toate țările și emigrează cetățeni ai numitelor state. Eată cifre:

După statistica oficială a Statelor Unite asupra emigrării europenilor, în 1900—901, au emigrat în aceste state:

Din Austro Ungaria	11.3000
„ Italia	136 000
„ Rusia	85 000

Statistica aceasta nici nu ne pomeneste despre emigrările evreilor din România, căci ele sunt o cantitate negliabilă.

Ear statistica oficială a porturilor europene pe 1901, clasează astfel emigrările din Europa în America.

Din Austria	{	Germani	11.217
		Ruteni	19 381
		Evrei	13.473
Din Ungaria	{	Maghiari	7.809
		Slovaci	26 305
		Ruteni	22.419
Evrei	{	Ruși	21.700
		Evrei	64.317

Față de aceste emigrări colosale ce înseamnă oare emigrarea a 3000 de evrei din România?

Ce înseamnă mai cu seamă în fața emigrării a 17 000 de evrei din Ungaria, unde zic cei ce ne acușă pe noi că se găsesc ca în stulul lui Avram și au și drepturi politice? (Va urma).

DIN ROMÂNIA.

Excedentul primului budget 1901—2. Până la 31 August, încasările pe exercițiul 1901—1902 se urcau la cifra de 232,460.054 lei 37 bani.

În cursul lunii Septemvrie și tot în comptul acela exercițiului, s'a mai încasat suma de 4.651.800 lei 78 bani.

Astfel, totalul încasărilor pe întregul exercițiu se ridică la suma de 237.111.855 lei 15 bani.

Nu avem încă cifra plăților pe Septemvrie; dacă admitem, însă, că s'ar fi cheltuit integral cele 218 jum. milioane fixate prin budget pentru întreg exercițiul, totuși excedentul net ar trece peste 18 jum. milioane.

Dar' din situația tesaurului public la 31 August 1902, se constată că cheltuielile, până la aceea dată, nu erau decât de 215 758.426 96 bani.

Maximul de plăți, în cursul ultimei luni, n'a outut trece, nici într'un cas, peste 2 milioane.

Așa încât, după prevederile noastre maximul de cheltuieli pe întregul exercițiu neputând trece cu mult peste 217 jum. milioane, excedentul ce s'ar alege în definitiv trece peste 19 și un sfert milioane.

Nu este imposibil, cu toate acestea, ca excedentul să atingă chiar cifra de 20 milioane.

Acest rezultat, așa de strălucit, a în trecut cu mult chiar așteptările noastre, cari am susținut, dela început și necontentit că budgetul pe 1901—1902, se va încheia cu excedent.

Cele două din urmă budgete conservatoare, după com din nenorocire se știe prea bine, s'au încheiat cu deficite ce treceau peste suma de 62 jum. milioane.

1902—1903. Până la 31 August, în comptul exercițiului 1902—1903, încasările erau de 95.458 767 lei 50 bani, iar plățile de 72 848 208 lei 19 bani, lăsând un excedent de 22 610 559 lei 31 bani.

Pe Septemvrie, încasările în comptul acestui exercițiu au fost de 29 milioane 640.186 lei 79 bani, adică cu 8 milioane mai mult decât în luna corăspunzătoare a anului trecut.

Totalul încasărilor pe cele dintăiu șase luni, până la 30 Septemvrie, trece astfel peste 125 milioane, pe când anul trecut, pentru același interval de timp, nu era decât 101 milioane, ear' în 1900, numai de 89 milioane.

Cu alte cuvinte, anul acesta, în cele dintăiu șase luni, s'a încasat cu 24 milioane mai mult decât anul trecut și cu 36 milioane mai mult decât acum doi ani.

Din străinătate.

Tarifal german. În Germania s'a petrecut un eveniment care pe lângă însemnătatea ce o are din punctul de vedere al politicii interne, poate să se restrângă și asupra relațiilor internaționale.

Tarifal vamal propus de guvernul german în unire cu consiliul federal a căzut. După mai bine de un an în care s'a discutat acest tarif, după-ce s'au numit comisiuni, guvernul prin vocea dlui de Bülow a pus chestiunea în mod categoric, declarând că nu mai poate face nici o concesione. Majoritatea Reichstagului nu s'a lăsat a fi intimidată de amenințările marelui cancelar și a respins proiectul.

Ciudad este că blamul dat guvernului prin căderea proiectului a fost provocat tocmai de agrariani, cari nu s'au mulțumit cu taxele minimale propuse de dl de Bülow, ci au votat urcarea acestor taxe pe grâu și săcară.

Acest vot are o mare însemnătate, căci pune pe Germania în neputință de a încheia convențiuni vamale cu alte State producătoare și expune industria germană care deja boalește de o crasă dureroasă, la represalii din partea țărilor lovite de tarifele agrariene.

În aparență votul dat de majoritatea Reichstagului privește o mică deosebire, căci proiectul guvernului punea o taxă de 5 mărci și 50 pfenigi pe grâu, pe când Reichstagul a votat o taxă de 6 mărci, adică 50 pfenigi mai mult.

În realitate însă, lucrul are o mare însemnătate, căci votul arată intențiunea majorității de a stabili majoritatea tuturor taxelor vamale propuse pe diferitele cereale și chiar pe vite. Prin aceasta s'a tranșat o mare chestiune de principia în defavoarea guvernului; agrarianii i au declarat război pe tărful economic și vamal și au repurtat o victorie însemnată.

Conflictul este deschis între Parlament și guvern; adversarii stau față în față, fără ca nici unul din ei să poată da înapoi, căci declarațiunile dlui de Bülow au fost atât de categorice, încât el însuși și-a tăiat orice posibilitate de compromis.

Sau se retrage, sau trebuie să disolve Reichstagul și să facă nouă alegeri pe tema tarifelor vamale.

Dar vine greu dlui de Bülow de a împăca protecțiunea agriculturii, pe care o reclamă agrarianii, cu deshiderea debișeurilor necesare industriei.

In jurul campaniei detestabile.

Privitor la campania detestabilă ce se urmează în Arad pentru a mângâia chiar cinstea personală a unor persoane...

Domnule Redactor!

Care va să zică dl. avocat Dr. Pop declină dela sine prietenia cu Măglaș și a acelora cari spriginesc campania lui Măglaș.

Fapt este, că Măglaș era oaspe în casa d-sale și pe ale aceleș pagini ale Controlei pe cari erau insultați arădanii...

Dar mai subversează și alt fapt, anume, că un oare-care omuleț de Dumnezeu știe ce origine ce să zice Fazekas Lajos...

E simptomatic, că Dr. Pop simte cum este incompatibilă prietenia lui Măglaș cu reputația socială; P. C. Sa archimandritul și candidatul de episcop Augustin Hamsea...

Constatăm și aceasta precum că se știe, că părintele A. Hamsea nu vrea să se lapede de Măglaș. Un arădan.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 29 Octomvrie n. 1902.

Defraudarea „Ipar és Népbank“.

O știre senșională s'a răspândit eri în tot orașul: Böhm Adolf, directorul băncii „Ipar és Népbank“ din Arad, a defraudat din banii băncii 309.000 coroane...

De altminteri, după cum ni-se comunică din partea directoratului, depozenții prin nimic nu vor fi păgubiți și nici banca nu suferă în activitatea-i de toate zilele nimic...

Himen. Dl. Iuliu Magdu, învățător în Ecetca și d'șora Aurora Creșu din Uzdin, își vor serba nunzia Duminecă la 2 Noemvrie...

Valoarea lacului de munte. Profesorul gimnasial Francisc Détes a scris un studiu de șapte coale despre sentența adusă la Gratz de juriul de arbitri în afacerea lacului de munte dela frontiera maghiaropolonă...

mai puțin frumos, a fost cumpărat de stat cu 3 milioane cor.

Nouă linie ferată în comitatul Arad. Se face planul unei linii ferate între comuna Semlac și o altă comună care o pe linia căii ferate „Arad csanak“. In 2 Noemvrie n. se va ținea o conferință la casa comitatului privitoare la această chestie.

Căpitan defraudant. In oficialul căpitanului de poliție din Sătmăr au dat de urma multor g. ave abuzuri de oficiu. S'a descoperit anume, că Dr. Carol Korbai, căpitanul orașului, în înțelegere cu un funcționar inferior al său, de ani întregi comite înșelătorile și defraudările oficiale și sunt sute de casuri pentru care e înaintat proces contra lui.

Căpitanul panamist, cel mai mare poznic al ordinii publice din Sătmăr, abia cu câțiva ani mai înainte ajuns în scaunul de căpitan polițienesc din Sătmăr și adică lipsit de orice alte merite numai prin legăturile și câșigate prin locuri mai înalte. Căpitanul protegiat, cât și-a ocupat postal, primul lucru i-a fost să vadă de comiterea panamelor și defraudărilor mari și mai mici, și de a c' e apti că de j. din anul 1897, când l au numit, i au descoperit nenunțatele abuzuri.

Nu mai suma banilor mulți, adunați pentru smendele de transgresiuni a defraudat-o în trei sute de casuri. Aceste mai de regulă le a efectuat șea fel Dr. Korbai, că a luat banii de pedeapsă ce plătea condamnatul, ear în ziare inducea că anumitul a stat în arest neputând plăti.

Necrolog. Subsemnații cu inimă frântă de durere aducem la cunoștința rudeniilor și cunoscuților, că iubita noastră soție, mamă, soacră, cumnată, soră, și nepoată: Iuliana Doboșan născută Petri, învățătoare gr.-ort. rom. în urma unui morb îndelungat a încetat din viață în etate de 53 ani și 31 ani a fetei ei căsătorii. Rămășiș-le pământeșii ale defunctei se vor așeza Duminecă în 13/26 Oct. a. c. la 2 ore p. m. în cimitirul gr.-ort. rom. din Denta. Vecinică amintirea ei! Ioan Doboșan jun. ca fiu, Ecaterina ca noră, Ana Clepan născ. Petri ca soră, Sofronie Clepan ca cumnat, Emil, — Livia — Iuliana ca nepot și nepoate, Simeon Tomescu inv. ca ginere de nepoată.

Crimă. În pădurea Verbó s'a întâmplat în zilele trecute o crimă senșională. Două fete de țeran: Muhorai Teréz și Petyeika Agnes au fost în pădure să caute bareș. Cele două fete au mers cât-va timp împreună, mai târziu Muhorai Teréz a mers la vilele unchiului său, ca să-i ducă mâncare. Pe drum s'a întâlnit cu un călător dar nu i-a dat nici o atențiune. După un sfert de ceas Teréz ear s'a lator în pădure, dar nu și a găsit prietina unde a lăsat o mai nămie. A început să o strige pe nume, dar nu a primit nici un răspuns. Mergând mai în centrul pădurei vazu pe același individ călător luând o la fugă, cât o vazu. Teréz și păru aceasta foarte suspect și se duse la unchiul său povestindu-i toate cele întâmplate. Acum mers amândoi ca să caute pe Petyeika. După o căutare îndelungată o găsiră sub un tuf și gâtul tăiat, cu hainele sfâșiate și pline de sânge. Poliția fiind încunoscintă de această întâmplare, trimise agenți ca să caute pe acest individ. Il și găsiră cu mâinile și hainele pline de sânge. Mai întâi negă, că el ar fi omorât pe Petyeika Agnes, dar când vazu pe prietina acestuia, mătură și fapta. Se crede că acest călător e soldat fugit, căci s'au găsit în pachetul lui haine militare.

Sinucidere. Soția comerciantului Zănovin Hodis născ. Emilia Marcu în etate abia de 20 de ani și al patrălea an al fetei sale căsătorii, la ziua de 7/20 Oct. la oarele 1 și 1/2 până când soțul ei a căutat de lucrător s'a împușcat cu revolverul în frunte chinuind până la 6 ore când și a dat nobilul său suflet în mâinile creatorului.

Ce i a dat revolverul în mână?... Nu se știe căci a trăit foarte bine cu soțul și între împrejurări materiale foarte bine arangiate.

Înmormântarea s'a celebrat în 9/22 l. c. după amiază la 2 oare după rital gr.-or. rom. fiind asistent tot publicul inteligent din jur și comună. Fie-i țarina ușoară și memoria binecuvântată!

Hoști mascați pe tren. In zilele trecute unul din trenurile de persoane a Northern Pacific Railway ulut din Montana, lângă Barrumuth, a fost atăcat de hoști mascați. Pe conducătorul locomotivei, care îi s'a împușcat, l'au împușcat, și au jefuit vagonul de postă. Hoști au dispărut și poliția îi urmărește.

Un bărbat — cinci femei. Poliția din Lucern a făcut în săptămâna trecută o achiziție bună. A deținut pe un oare-care Lavoisier, care s'a căsătorit într'un an de — cinci ori. Nu se știe, ce o admirabil: curajul lui Lavoisier, — cum a avut curajul a se însura de cinci ori într'un an, — sau vagabondagiul lui. V. Lavoisier se însură la Toulon cu o văduvă bogată și frumoasă. Zilele de miere nu țură mult. A treia zi după nunzia bărbatul dispăru împreună cu banii și giuvaricalele soției sale. A doua oară se căsători în Lille; în a treia săptămână dispăru. După aceasta se căsătorii în Londra; după trei luni în Berlin. A cincea oară luă de soție pe o proprietăreașă din Bern. Aceasta i a denunțat poliției; Lavoisier fu deșinut în Lucern, tocmal când se pregătea să înșale femeia a — șasea oară.

Nu mai ghețe bune cumpără și vinde marea Prăvălie Porter Vilmos în piața „Szabadág“. Prețurile sunt umitor de ieftine. Ara un magazin enorm de ghețe începând dela cele mai ieftine până la cele mai fine. — Au sosit deja toți articolii trebuitorii pentru iarnă! Prețurantari se dau gratis și francat.

Felurimii.

Un tun monstru. De curind s'a instalat în fața New Yorkului, la Sandy Hook, un tun monstru, pentru apărarea coastei. Acest tun construit la arsenalul din Water-lyert are o lungime de 17 metri cu un diametru, la baza, de 1 m. și 88; cântărește 126 de tone, fără afet. Acest tun avșirle un proiectil de 1240 kgr. și de o lungime de 1 m., 62 la o distanță maximă de 35 km. Viteza inițială a proiectilului este de 792 m. și forța sa de penetrație, într'o placă de oțel, de 1 m. 06. Fie care lovitură costă bagatele samă de 4000 coroane.

Culoarea și caracterul. Eată, după studiile unui psiholog englez, cum se poate cunoaște caracterul femeilor după culoarea rochiilor lor.

Femeile cari se îmbracă de predilecție în rochiile de culoarea portocaliei au un caracter al cărui principale elemente sunt: îndrăgălnicia și necazul.

Acelea cari preferă verdele, sau galbanul deschis, se supără repede și au pasiuni violente.

Acelea cari se îmbracă de obicei în violet sau negru, toate acelea cari nu se îmbracă decât în rochiile de culoare închisă, sunt femei cari înclină spre melancolie și cari se plictisesc ușor de totui.

Rochia de culoare cenușie este preferată de femeile nervoase și triste, dispuse a se crede nenorocite pentru un fleac de nimic și a se preocupa și plânge nu numai pentru deziluziunile proprii, dar și pentru acelea ale altora.

Femeile cari au predilecție pentru rochiile albe sunt lipsite de caracter și flexibile ca frunza la vânt.

Acelea cari se îmbracă în roz sunt gentile, spirituale vesede, amabile, cu inimă bună; și cele ce se îmbracă în albastru, sunt efectuate timide și amozate vecin e.

Rochia de culoarea lilas este rochia femeii care nu vrea să facă... conchiste.

PARTEA LITERARĂ.

Românii în Dacia-Traiană

Până la întemeierea Principatelor.

De D. Onciul. (Urmare).

In afară de scrierile militante din acest punct de vedere, lipsite de senșitate științifică, teoria migrațiunii n'a aflat, după Miklosich și Roesler, decât un singur apărător între învățații care i-au dat o specială atenție (pe lângă cel care numai s'au pronunțat în favoarea ei), anume Tomasehek (Zur Kunde der Haemus-Halb-insel, Wien 1882), mai înainte adversar al ei. Ca argument nou, Tomasehek aduce probe pentru originea romană a creștinismului la Români, dezvoltat în imperiul

roman dela Constantin M. încoace. El pune imigrarea în secolul XI și XII, socotind dela mijlocul secolului XII cele dintâi știri sigure despre Români în nordul Dunării, fără să țină seamă de tradiția cunoscută chiar pe atunci lui Kekavmenos (pe care îl interpretează pe dos în sensul teorii susținute) și lui Kinnamos despre originea și vechimea lor.

Continuitatea elementului român în Dacia a găsit apărători în deosebi în: Jung (Die Anfänge der Rumänen, Wien 1876; Römer und Romanen in den Donauländern, Innsbruck 1887; Die römischen Landschaften des römischen Reiches, Innsbruck 1881), Pic (Ueber die Abstammung der Rumänen, Leipzig 1880; Der nationale Kampf gegen das ungarische Staatsrecht, Leipzig 1882; Zur rumänisch-ungarischen Streitfrage, Leipzig 1886) și Tamm (Ueber den Ursprung der Rumänen, Bonn 1891).

Jung, plecând dela colonizațiunea și romanisarea Daciei Traiane, pentru a cărei intensitate aduce probe din inscripțiuni și alte mărturii antice, arată imposibilitatea unei strămutări complete a număratoarei populațiunii ce vorbea limba romană; cei rămași pe loc, mai ales poporul de jos și elementul autohton romanizat, sunt străbunii Daco-Românilor, ear Macedo-Românii sunt urmașii elementului roman din dreapta Dunării. — Pic invocă în spriginul continuității, pe lângă mărturiile cronicarilor despre vechimea Românilor în Dacia, mai ales starea lor politică din evul mediu în regatul ungar, unde ei se bucură de oarecare autonomie națională, cu drept propriu românesc (jus valachicum), recunoscut din vechime, ear nu acordat prin privilegiu, precum naționalităților imigrate. Pe teritoriul colonizațiunii romane mai intense, în partea sud-vestică a teritoriului daco-român, el constată la Români existența tipului roman (observat și de alții scriitori), o probă mai mult pentru continuitatea elementului roman în această parte. — Tamm, cumpănind argumentele pro și contra, se declară pentru continuitate, în spriginul căreia mai pune și faptul istoric al expansiunii româneștii din părțile muntoase și centrale ale Daciei în câmpia din răsărit de Carpați.

Pentru continuitate s'au declarat foarte hotărât și marii istorici Ranke (Weltgeschichte III, Leipzig, 1883) și Mommsen (Römische Geschichte V, Berlin 1885), cum și geograful istoric Kiepert (Alte Geographie, Berlin 1878; Zur Ethnographie der Donauländer, in Globus, 1878) și etnograful Diefenbach (Völkerkunde Ost-Europas, Darmstadt 1880), acesta din urmă admittând numai o admigrare din sudul Dunării la rechiul element mai numărös și fundamental din Dacia Traiană. In cercurile filologice însă, părerile în clină mai mult spre teoria originii Românilor în sudul Dunării, (Va urma).

PARTEA ECONOMICĂ.

Prețul spiritului din Arad, 28 Octomvrie.

Table with 2 columns: Spirit refined, price per measure. Includes rows for 100 chilograme borhot uscat.

Bursa de grâne din Budapesta

Table with 2 columns: Grain type and price. Includes rows for 50 chlg. grâu pe Aprilie 1903.

Bursa comerțiului cu porci din Kőbánya: Raport dela 27 Octomvrie.

Table with 2 columns: Pig type and price. Includes rows for Porci grași (ungari), per. poste 400 Kgr.

Red. respons. Ioan Russu Ștrianu. Editor Aurel Popovici-Barcianu

Nou atelier de croitorie.

Subscriși avem onoare a aduce la cunoștința onoratului public român din Arad și jur, că cu începere dela 1 Octombrie a. o. ne-am deschis

Un modern atelier

de croit și confecționat haine bărbătești și de băeți.

Croiul e după ultima modă, cusătura trainică, ștosele fine și trainice se pot alege după plac.

Căștigându-ne o praxă îndelungată prin cele mai renumite croitorii din țară, suntem în plăcută poziție de a satisface și cele mai mari pretensiuni.

Comandele se efectuează prompt și la termenul desft.

Recomandându-ne deosebit atențiunii a stimatului public românesc, promitem că ne vom da toată silința ca se merită încrederea ce se va pune în noi.

Martici și Pacu,

841 5-5

croitori

în Arad, Piața-Libertății Nr. 3, etajul I la stânga

Să nu scăpăm norocul!

Mulți deja și-au găsit norocul prin losuri cumpărate la noi.

LOTERIA CEA MAI CU NOROC IN LUME
ESTE LOTERIA NOASTRĂ DE CLASE REG. UNG.

La 110.000 losuri 55.000 câștiguri în bani.

Cel mai mare câștig eventual:

1,000.000 cor.

1 premiu 600.000, 1 câștig à 400.000, 200.000, 2 à 100.000, 1 à 900.00, 2 à 80.000, 1 à 70.000, 2 à 60.000, 1 à 50.000, 40.000, 5 à 30.000, 3 à 25.000, 8 à 20.000, 8 à 15.000, 36 à 10.000, 67 à 5.000, 3 à 3000, 437 à 2000, 803 à 1000, 1528 à 500, 140 à 300, 34450 à 200, 4850 à 170, 4850 à 130, 100 à 100, 4350 à 80, 3350 à 40. Cu totul

14.459.000 cor., adică: patru sprezece milioane 459.000 cor.

CALENDARUL NOROCULUI.

Januar	Februar	Martie	Aprilie	Mai	Junie	Iulie	August	Septembrie	Octombrie	November	December
1 979	1 3007	1 9204	1 4011	1 2408	1 1722	1 1248	1 1748	1 3413	1 3811	1 3539	1 17682
2 657	2 2627	2 3054	2 1044	2 1236	2 3534	2 3534	2 3534	2 3534	2 3534	2 3534	2 10962
3 2632	3 3915	3 8623	3 8271	3 3531	3 3531	3 3531	3 3531	3 3531	3 3531	3 3531	3 109917
4 3742	4 4 32 3	4 2627	4 3819	4 3819	4 4809	4 4809	4 4809	4 4809	4 4809	4 4809	4 109605
5 38969	5 5162	5 38181	5 4439	5 4439	5 5256	5 5256	5 5256	5 5256	5 5256	5 5256	5 109915
6 5162	6 5891	6 3257	6 5272	6 5251	6 6119	6 6119	6 6119	6 6119	6 6119	6 6119	6 109604
7 56320	7 6567	7 3257	7 6412	7 6412	7 6587	7 6587	7 6587	7 6587	7 6587	7 6587	7 109624
8 6567	8 67189	8 6998	8 6593	8 6591	8 7457	8 7457	8 7457	8 7457	8 7457	8 7457	8 109624
9 67189	9 79734	9 6587	9 7307	9 7307	9 7307	9 7307	9 7307	9 7307	9 7307	9 7307	9 109915
10 7523	10 8321	10 671	10 8321	10 8321	10 8321	10 8321	10 8321	10 8321	10 8321	10 8321	10 109605
11 8305	11 8935	11 7307	11 8321	11 8321	11 8321	11 8321	11 8321	11 8321	11 8321	11 8321	11 109624
12 8930	12 10913	12 8321	12 8321	12 8321	12 8321	12 8321	12 8321	12 8321	12 8321	12 8321	12 109920
13 10913	13 10913	13 913	13 10913	13 10913	13 10913	13 10913	13 10913	13 10913	13 10913	13 10913	13 109906
14 109908	14 92672	14 10913	14 10913	14 10913	14 10913	14 10913	14 10913	14 10913	14 10913	14 10913	14 109912
15 92672	15 2882	15 10913	15 9274	15 9274	15 9274	15 9274	15 9274	15 9274	15 9274	15 9274	15 109907
16 92672	16 8578	16 9271	16 4077	16 6459	16 7346	16 7346	16 7346	16 7346	16 7346	16 7346	16 109901
17 846	17 2629	17 3067	17 10473	17 1728	17 5635	17 5635	17 5635	17 5635	17 5635	17 5635	17 109901
18 2629	18 3815	18 1047	18 1047	18 1047	18 1047	18 1047	18 1047	18 1047	18 1047	18 1047	18 109921
19 3815	19 4227	19 3270	19 3270	19 3270	19 3270	19 3270	19 3270	19 3270	19 3270	19 3270	19 109907
20 4363	20 5234	20 3815	20 4637	20 4637	20 4637	20 4637	20 4637	20 4637	20 4637	20 4637	20 109902
21 5162	21 5234	21 4418	21 5234	21 5234	21 5234	21 5234	21 5234	21 5234	21 5234	21 5234	21 109922
22 5002	22 6567	22 5234	22 6423	22 6423	22 6423	22 6423	22 6423	22 6423	22 6423	22 6423	22 109906
23 6567	23 6717	23 6001	23 6567	23 6567	23 6567	23 6567	23 6567	23 6567	23 6567	23 6567	23 109906
24 6717	24 7970	24 6567	24 7424	24 7424	24 7424	24 7424	24 7424	24 7424	24 7424	24 7424	24 109920
25 7970	25 8326	25 6718	25 8001	25 8118	25 8374	25 8374	25 8374	25 8374	25 8374	25 8374	25 109906
26 8326	26 9137	26 7970	26 8354	26 8354	26 8354	26 8354	26 8354	26 8354	26 8354	26 8354	26 109906
27 9137	27 10913	27 8326	27 9267	27 9267	27 9267	27 9267	27 9267	27 9267	27 9267	27 9267	27 109906
28 10913	28 10913	28 10913	28 10913	28 10913	28 10913	28 10913	28 10913	28 10913	28 10913	28 10913	28 109906
29 109908	29 10913	29 10913	29 10913	29 10913	29 10913	29 10913	29 10913	29 10913	29 10913	29 10913	29 109906
30 9267	30 10913	30 9267	30 9267	30 9267	30 9267	30 9267	30 9267	30 9267	30 9267	30 9267	30 109920
31 267	31 9271	31 9271	31 9271	31 9271	31 9271	31 9271	31 9271	31 9271	31 9271	31 9271	31 109911

In care zi m'am născut? Fiecare să-și cerce norocul cu numărul însemnat privitor la ziua nașterii sale. În calendarul de mai sus stă însemnată cu număr deosebit fiecare zi a anului; acești număr în cas de comandă, cu întorcerea poștei se pot căpăta dela noi, astfel, că ori-și-cine își poate alege de acolo numărul său propriu. Dacă în intervalul acest număr s'ar fi epuizat, — trimitem din nou asemenea număr.

Intreagă întreprindere stă sub inspecțiunea statului. Prețurile statorice ale losurilor originale de I-a clasă sunt următoarele:

o optime (1/10) fl. — 75, sau 1 50 cor., jumătate (1/2) fl. 3.—, sau 6.— cor. un pătrar (1/4) fl. 150, sau 3.—, un întreg (1) fl. 6.—, sau 12.— cor.

Losurile le trimitem cu rambursă sau după trimiterea înainte a sumei prin mandat postal. Conspatul oficios se trimite gratis. Ve rugăm pentru comande imediat, dar' cel mai târziu termin e până la

10 Noembrie anul curent

843 4-8

în care zi se încep deja tragerile la sorți.

FILIALE:

TÖRÖK A. și SOȚUL

INSTITUT DE BANCĂ

V., Váci-körut 4.

Muzeum körut 11.

Erzsébet-körut 54.

Budapesta, VI., Teréz-körut 46/a

Onorațiilor nostri cumpărători plătim multe și foarte mari câștiguri și încă în scurtă vreme peste nouă milioane coroane.

Serisoare pentru comande se taie. Banca Török A. és Társa Budapest.

Vé rog a-mi trimite losuri originale de I-a clasă de-ale loteriei de clase împreună cu conspatul oficios.

Suma de coroane { Vă rog a o rambursă } ce nu convine
o trimit cu mandat postal } se șterge.
o alătur în note de bancă (în timbre) }

Adresa corect

702 és 706/1902. végrh. sz

Árverési hirdetés.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. § a mében ezennel közhírré teszi, hogy a m.-radnai kir. jbiróságnak és aradi kir. törvényszék 1901 évi 13.732, 12.977 és 13.731 számú végkövetkeztében Dr. Popovits János facseti, és Dr. Morár Valér m.-rad ügyvédek által képviselt Fageána takarék, Lipována tsakarék, Dr. M Sándor és Igritz Iuon javár., Mana Nyisztor ellen 1627 kor., 216 180 kor. és 78 kor. s jár. erejég különböző időkbén fogatosított k gítési végrehajtás utján le és feltűfoglalt és 761 koronára becsült k kező ingóságok, u. m.: házi butorok és egyéb ingóságok nyilvános verésen eladatnak.

Mely árverésnek a m.-radnai kir. jbiróság 1902. évi V. 233/2 V. 24 V. 353/2 és V. 30/3 számú végzése folytán 1627 kor., 216 kor., 180 kor. és 78 kor. tőkekövetelés, ezeknek különböző időktől járó 5% kamata és eddig összesen 348 kor. 44 fillérben bíróság már megállapított k ségek erejég Mana Nyisztor tótváradi lakásán leendő eszközzésére 1901 évi november hó 3. napjának délelőtti 11 órája határidőül k tüzés és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivátnak meg, hogy érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. § a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsárón is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felt foglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés 1881 évi LX. t. cz. 102. § a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt M. Radrán, 1902. évi október hó 19. napján.

855 1-1

Smikal J,
kir. jbi ó ági végrehaj ó.

Cruce sau stea duplá electro-magnetică

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea Volta.

Nu e leac secret.

vindecă și inviorează sub garanție.

Aparatul acesta, vindecă și folosește contra durerilor de cap, urechi și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulației sângelui, anemie, amețeli, tuiurii de ureche, bătaie de inimă, sgârciurii de inimă, astma, auzul greu, sgârciurii de stomac, lipsa poftel de mâncare, răceală la mână și picioare, slăbirea peste tot, reuma, podagră ischias, udului în pat, influența, insomnia, epilepsia, circula-

ția nerăgulată a sângelui și contra multor altor boale, cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. Inausirea acestui aparat este, că vindecă eu numai din timp în timp, ci introduce constant în corpul omenesc binefăcătorul curent, când pe deoparte vindecă cu succes boalele aflătoare, eară pe de altă parte e cel mai bun scut contra imbolnăvirilor.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă boale vechi de 20 ani.

În cancelaria mea se află atestate incurse din toate părțile lumii, cari prețuesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate vedé aceste atestate. Pacientul, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca prin aparatul meu, primește banii înapoi.

Unde ori-ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu poate fi confundat cu aparatul „Volta”, care atât în Germania, cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu electro-magnetic prin deosebita-i putere vindecătoare, e în genere cunoscut, apreciat și respândit.

Chiar și ieftinătatea estraordinară a crucei mele electro-magnetice o recomandă cu înțepire.

Prețul aparatului mare e Cor. 6. folosibil la morburii învechite.

Prețul aparatului mic e Cor. 4.

folosibil numai la copii și la femei de constituție foarte slabă.

Locul central principal de vânzare și espedare pentru țeară și străinătate e:

Müller Albert, Budapesta, V., str. Vadász 42./K colțul str. Kálmán.